

متن درس خارج

فقه نظام اقتصادی اسلام

---

www.ketab.lk
جلد چهارم

آیت الله محسن اراکی

بالای عنوان: متن درس خارج.
عنوان دیگر: متن درس خارج.
موضوع: اسلام و اقتصاد.

Islam - Economic aspects

رده بندی کنگره:

۷۱۳۹۵ ف ۳۶۶ الف / ۲ / ۲۳۰ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۴۸۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۲۵۵۶۸

سرشناسه: اراکی، محسن، ۱۳۳۴

عنوان و نام پدیدآور: فقه نظام اقتصادی اسلام /
محسن اراکی.

مشخصات نشر: قم: مجمع الفکر الاسلامی،
۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ج ۴؛ ۵/۱۴ × ۲۱/۵ س.م.
شابک:

دوره: ۱-۳۱-۶۰۲۳-۶۰۰-۹۷۸

ج ۴: ۵-۶۲-۶۰۲۳-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا.

www.ketab.ir

فقه نظام اقتصادی اسلام جلد ۴

نویسنده: آیت الله محسن اراکی

سر ویراستار: احسان جوادی

ویراستار: محمد حسین زاده اصفهانی

صفحه آرا: محمد علی زحمت کش

ناشر: مجمع الفکر الاسلامی

چاپ: اول / پاییز ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰

۷۵/۵۰

فهرست

- ۱۱..... بخش سوم: نظریه توزیع ثانوی (توزیع پس از تولید)
- ۱۳..... درآمد
- ۱۷..... مبحث اول: نظریه توزیع پایه
- ۱۸..... نظریه توزیع پایه در اقتصاد سرمایه داری
- ۲۱..... نقد نظریه توزیع پایه در اقتصاد سرمایه داری
- ۲۶..... نظریه توزیع ثانوی پایه در اقتصاد مارکسیستی
- ۲۶..... یک: نظریه ارزش - کار
- ۳۲..... دو: نظریه ارزش اضافی
- ۳۴..... نقد نظریه توزیع پایه در اقتصاد مارکسیستی
- ۳۵..... نقد نظریه ارزش اضافی
- ۳۹..... نظریه توزیع پایه در اقتصاد اسلامی
- ۴۱..... مطلب اول: عوامل تولید
- ۴۱..... ادله روایی موضوع
- ۴۸..... مطلب دوم: میزان مزد ابزار تولید

۴۸	..... ادله روایی موضوع
۵۱	..... مطلب سوم: سهم سرمایه در کالای تولیدی
۵۶	..... مطلب چهارم: سهم نیروی کار در نتیجه کار تولیدی
۵۷	..... مبحث دوم: نظریه توزیع مجدد
۵۷	..... درآمد
۵۸	..... اهداف اساسی توزیع مجدد
۶۰	..... نظام توزیع مجدد در اقتصاد مارکسیستی
۶۳	..... نظام توزیع مجدد در اقتصاد لیبرال کاپیتالیسم
۶۸	..... نظام توزیع مجدد در اقتصاد اسلامی
۶۹	..... اصل اول: اهداف توزیع مجدد در اقتصاد اسلامی
۷۰	..... ۱. ادله شرعی وظایف دولت در بخش دولتی
۷۹	..... ۲. ادله شرعی وظایف مردم در بخش غیر دولتی
۸۷	..... اصل دوم: قواعد و اصول کلی نحوه توزیع منابع مالی در اهداف
۸۷	..... قاعده اول: تأمین استقلال، اقتدار و برتری دولت اسلامی
۸۸	..... قاعده دوم: اولویت پشتیبانی از بخش های اقتدارزای جامعه
۹۱	..... قاعده سوم: وجوب ارتقای سطح معیشت اقشار ضعیف در حد استغنا
۹۱	..... مطلب اول: وجوب تأمین در حد استغنا
۹۴	..... مطلب دوم: مراد از حد «استغنا»
۹۷	..... قاعده چهارم: لزوم رعایت عدالت در توزیع ثروت ها و فرصت ها
۹۷	..... مطلب اول: مفهوم عدالت
۹۸	..... مطلب دوم: میزان در تشخیص عدل
۹۹	..... مطلب سوم: بهره گیری از کارشناسان در تشخیص مصالح
۹۹	..... مطلب چهارم: وجوب عدل در توزیع فرصت ها
۱۰۰	..... قاعده پنجم: آبادسازی زمین و منابع ثروت آن

- ۱۰۳ ..... قاعده ششم: لزوم تأمین نیازهای پیش‌بینی نشده
- ۱۰۴ ..... قاعده هفتم: لزوم توسعه اقتصادی و ایجاد رفاه عمومی
- ۱۰۸ ..... اصل سوم: اصل تأمین هزینه‌های اداری و نظامی و خدمات دولتی
- ۱۱۲ ..... منابع تأمین هزینه‌های اداری، نظامی و خدماتی دولت
- ۱۱۳ ..... اصل چهارم: تأمین عدالت اقتصادی در عرصه توزیع مجدد
- ۱۱۳ ..... ۱. تأمین اجتماعی
- ۱۲۴ ..... مراتب تأمین اجتماعی
- ۱۳۵ ..... ۲. تکافل اجتماعی
- ۱۳۶ ..... قسمت اول: تکافل اجتماعی عام
- ۱۴۹ ..... قسمت دوم: تکافل اجتماعی خاص
- ۱۶۵ ..... اصل پنجم: توسعه و گسترش رفاه عمومی
- ۱۷۱ ..... بخش چهارم: نظام مبادلات اقتصادی در اسلام
- ۱۷۳ ..... درآمد
- ۱۷۳ ..... مطلب اول: تعریف واژه مبادله
- ۱۷۴ ..... مطلب دوم: تعیین مبادله مورد بحث
- ۱۷۴ ..... مطلب سوم: جهت بحث درباره مبادله
- ۱۷۵ ..... مطلب چهارم: شروط قراردادهای مبادله‌ای
- ۱۷۵ ..... ارکان عقود
- ۱۷۸ ..... مطلب پنجم: قواعد کلی مبادلات اقتصادی
- ۱۷۸ ..... قاعده نخست: حرمت اکل مال به باطل
- ۱۸۰ ..... قاعده دوم: نفی غرر
- ۱۸۳ ..... قاعده سوم: ممنوعیت تجمید ثروت
- ۱۸۵ ..... قاعده چهارم: آزادی مبادله، مشروط به عدل و عدم فساد

۱۸۹	قاعده پنجم: ممنوعیت انحصار
۱۹۳	نظام مبادله در اقتصاد اسلامی
۱۹۴	قسمت اول: تبیین حقیقت مبادله و اقسام و ارکان آن
۱۹۴	نخست: حقیقت مبادله
۱۹۸	دوم: اقسام مبادله
۱۹۹	سوم: ارکان مبادله
۲۰۱	قسمت دوم: اصول کلی و قواعد نظام مبادله در فقه اسلامی
۲۰۱	قواعد و اصول سلبی مبادله
۲۰۱	اصل اول: ممنوعیت مبادلات ضرری و فسادآور
۲۰۲	اصل دوم: ممنوعیت بیگانه‌محوری در مبادلات
۲۰۳	اصل سوم: ممنوعیت مبادلات بحال آورنده به توازن اجتماعی
۲۰۵	اصل چهارم: ممنوعیت مبادلات غری
۲۰۵	اصل پنجم: ممنوعیت مبادلات باطل
۲۰۸	اصل ششم: ممنوعیت انحصار
۲۰۹	۱. ادله منع از انحصار در مبادلات بازار
۲۱۴	۲. ادله منع احتکار
۲۱۵	اصل هفتم: ممنوعیت بنگاه‌داری دولت مگر در موارد استثنایی
۲۱۹	اصل هشتم: اصل عدم تمرکز ثروت در دست عده‌ای معدود یا طبقه‌ای خاص
۲۱۹	اصل نهم: ممنوعیت تجمید و تعطیل ثروت
۲۱۹	اصل دهم: ممنوعیت فریب
۲۲۱	قواعد و اصول ایجابی مبادله
۲۲۲	اصل نخست: آزادی تجارت در محدوده عدل و مصلحت
۲۲۳	مبحث اول: ادله شرعی آزادی تجارت
۲۳۵	مبحث دوم: محدودیت‌های کلی تجارت در فقه اسلامی

۹	..... فهرست
۲۳۶	..... اصل دوم: وجوب تجارت و فعال سازی آن در مقیاس فقه کلان
۲۴۲	..... قسمت سوم: نظام مبادله مستقیم
۲۴۲	..... نوع اول: مبادلات غیر تجاری
۲۴۴	..... نوع دوم: مبادلات تجاری
۲۴۵	..... اصل حرمت ربا
۲۴۶	..... اقسام ربا
۲۴۶	..... قسم اول: ربای در معاوضه جنس
۲۵۰	..... قسم دوم: ربای صرف
۲۵۵	..... قسم سوم: ربای قرض تفاضلی
۲۷۱	..... قسم چهارم: ربای تأخیر (ربای نسیه)
۲۷۸	..... قسمت چهارم: نظام مبادله غیر مستقیم
۲۷۸	..... مطلب اول: تعریف «پول» به عنوان «اسطه مبادله»
۲۷۸	..... منافع و فواید «پول»
۲۸۲	..... پول حقیقی و پول کاذب
۲۸۲	..... مطلب دوم: اقسام پول
۲۹۰	..... مطلب سوم: پول در اقتصاد اسلامی
۲۹۰	..... ادله حصر پول در طلا و نقره در اسلام
۲۹۰	..... دلیل اول: سیره عقلایی مورد امضای شارع مقدس
۲۹۸	..... دلیل دوم: روایات
۳۰۰	..... دلیل سوم: اعتبار عقلی
۳۰۵	..... کتابنامه